

Maulana Azad National Urdu University
M.A. (Persian) I Semester Examination - December - 2018
Paper : MAPR103CCT : Classical Poetry - I

پرچہ: شعر فارسی کلاسیک۔

Time : 3 hrs

Marks : 70

ہدایات:

یہ پرچہ سوالات تین حصوں پر مشتمل ہے: حصہ اول، حصہ دوم، حصہ سوم۔ ہر جواب کے لئے لفظوں کی تعداد اشارہ ہے۔ تمام حصوں سے سوالوں کا جواب دینا لازمی ہے۔

1. حصہ اول میں 10 لازمی سوالات ہیں جو کہ معروضی سوالات/خالی جگہ پُر کرنا/مختصر جواب والے سوالات ہیں۔ ہر سوال کا جواب لازمی ہے۔ ہر سوال کے لیے 1 نمبر مختص ہے۔
(10 x 1 = 10 Marks)
2. حصہ دوم میں آٹھ سوالات ہیں۔ اس میں سے طالب علم کو کوئی پانچ سوالوں کے جواب دینے ہیں۔ ہر سوال کا جواب تقریباً دو سو (200) لفظوں پر مشتمل ہے۔ ہر سوال کے لیے 6 نمبرات مختص ہیں۔
(5 x 6 = 30 Marks)
3. حصہ سوم میں پانچ سوالات ہیں۔ اس میں سے طالب علم کو کوئی تین سوالوں کے جواب دینے ہیں۔ ہر سوال کا جواب تقریباً پانچ سو (500) لفظوں پر مشتمل ہے۔ ہر سوال کے لیے 10 نمبرات مختص ہیں۔
(3 x 10 = 30 Marks)

حصہ اول

سوال نمبر 1 دانشجوی عزیز بہ پرسشهای زیر پاسخ دهید:

- (i) ”بوستان سعدی“ چند باب دارد؟
- (ii) مفهوم ”من یزید“ در شعر زیر چیست؟
بی معرفت مباش کہ در من یزید عشق
اہل نظر معاملہ با آشنا کنند
- (iii) ”تشبیب“ متعلق بہ کدام صنفِ شعراست؟
- (iv) ”نالہ از زندان“ اثر مسعود سعد سلمان چہ نوع قصیدہ ای است؟
- (v) شاعر معروف فارسی کہ در علم نجوم دست داشت، کیست؟
- (vi) بہ کدام شاعر ”پیغمبر سخن“ در صنفِ غزل گفتہ میشود؟
- (vii) قصیدہ ”باد نوری ہمی در بوستان بتگر شود“ در مدح چہ کسی سرودہ شدہ است؟
- (viii) اسم شاعر شعر زیر را بنویسید؟
بدہ ساقی می باقی کہ در جنت نخواہی یافت
کنار آب رکناباد و گلگشت مصلیٰ را
- (ix) ظہیر فاریابی قصیدہ ”شرح غم تولدت شادی بجان دہد“ در ستایش چہ کسی سرودہ است؟
- (x) در شعر زیر معنای ”سرخی“ چیست؟

حصه دوم

- (2) ویژگی های قصایدانوری را توضیح دهید؟
- (3) ترجمه کنید و اسم شاعر را بنویسید؟
 دوش وقتِ سحر از غصه نجاتم دادند
 وندرانِ ظلمتِ شبِ آبِ حیاتم دادند
- (4) هاتف آن روز بمن مژدهٔ این دولت داد
 مفهوم و معنای رباعی زیر را بنویسید؟
 که بیبازار غمت صبر و ثباتم دادند
 منزل گه عاشقان چه دوزخ چه بهشت
- (5) پوشیدن بیدلان چه اطلس چه پلاس
 خصوصیات رباعیات خیام را بیان کنید؟
 زیر سر عاشقان چه بالین و چه خشت
- (6) پیام قصیدهٔ مداین را ذکر کنید؟
- (7) ویژگی های شعری حافظ شیرازی را با مثال بنویسید؟
- (8) مفهوم ابیات زیر را توضیح دهید و اسم شاعر را ذکر کنید؟
 آنکس که ترا تاج جهانبانی داد
 ما را همه اسباب پریشانی داد
 پوشاند لباس هر کرا عیبی دید
 بی عیبان را لباس عریانی داد
- (9) معنای عبارت های زیر را بنویسید؟
 گرفتگان ارادت، خمّار خام، شعشعه پرتو ذات، مستور و مست، پیر مغان، خوان یغما

حصه سوم

- (10) تعریف "غزل" و عناوین و انواع آن را به طور تفصیل با امثله بیان کنید؟
- (11) خصایص شعری قصاید رودکی سمرقندی را بنویسید و اشعار زیر را توضیح دهید؟
 بوی جوی مولیان آید همی
 یاد یار مهربان آید همی
 ریگ آموی و درشتی راه او
 زیر پایم پرنیان آید همی
 آب جیحون از نشاط روی دوست
 خنکِ مارا تا میان آید همی
 میر ماه است و بخارا آسمان
 ماه سوی آسمان آید همی
 آفرین و مدح سود آید همی
 گر به گنج اندر زیان آید همی
- (12) زندگی نامه و ویژگی های غزل سعدی شیرازی را با امثله شرح دهید؟

(13) مفهوم اشعار زیر را بنویسید و شاعر آن را نام ببرید؟

- (i) باد نوروزی همی در بوستان بتگر شود
تا ز صنعش هر درختی لعبتی دیگر شود
- (ii) گر گویمت که سروی ، سرو این چنین نباشد
ور گویمت که ماهی ، مه بر زمین نباشد
- (iii) آنانکه خاک را بنظر کیمیا کنند
آیا بود که گوشه چشمی بما کنند
- (iv) عشق ورزیدم و عقلم به ملامت برخاست
کان که عاشق شد ازو حکم سلامت برخاست
- (v) معشوق چون نقاب زرخ بر نمی کشد
هر کس حکایتی به تصور چرا کنند

(14) منبع اشعار زیر را ذکر کنید و آنها را توضیح دهید؟

- ای که گفتمی هیچ مشکل چون فراقی یار نیست
گر امیدوصل باشد همچنان دشوار نیست
- خلق را بیدار باید بود از آب چشم من
وین عجب کانوقت میگیریم که کس بیدار نیست
- نوک مژگانم بسرخ بر بیاض روی زرد
قصه دل می نویسد حاجت گفتار نیست
- بیدلان را عیب کردم لاجرم بیدل شدم
آن گنه را این عقوبت همچنان بسیار نیست
- قادری بر هر چه می خواهی مگر آزار من
زانکه گر شمشیر بر فرقم نهی آزار نیست

